

SCOLA ROMÂNĂ.

Revistă pedagogică

pentru interesele institutelor de învățământ la Români și pentru organele lor.

Edată și redigată de

VASILE PETRI.

Ese în 8, 18 și 28 a fiecărei luni, în numere de câte o cōlă și va costa pe anul întreg 4 fl., pe o jumătate 2 fl., pe un pătrar 1 fl. v. a. Pentru România 5 fl. v. a.

Năsăud, 8 Februar v. 1891.

Prenumerațiunile și corespondențele sunt a să adresa la Redacțiunea „Scolei Române” în Năsăud (Naszód.) Pentru inserțiuni câte 5 cr. de șir și timbru.

Istoria biblică în scōla elementară.

(Continuare)

Venim acum la capul lucrului, la predarea și tratarea metodică a istoriilor biblice în scōlă.

Se ȳice, cã »învățarea« este un proces de respirațiune spirituală, cu alte cuvinte, cã ceea ce este respirațiunea trupescă pentru vieța fizică, aceea este »învățarea« pentru vieța psihică sau spirituală.

Respirațiunea trupescă se compune din trei acte sau lucrări: *ântăiū* este întrarea aerului atmosferic în plumânī, *adōua* împreunarea aerului cu sângele, *atreia* eșirea aerului din corpul omenesc.

»Învățarea« ca un proces psihic se compune și ea din 3 acte principale.

Actul I.: Introducerea ideilor sau întipuirilor din pensul de predare în spiritul scolarului; învățătorul *dă*, scolarul *ia*.

Actul II.: Imprimarea în spiritul scolarului a ideilor predate. La prima predare ideile nu sunt încă destul de consolidate sau întărite în spiritul scolarului; trebuie decī a face, ca ele să fie durabile, să devie o adevărată proprietate spirituală, de care scolarul să se pōtă folosi după voie în orī ce moment.

Actul III.: Reproducerea — orală și în scris — a ideilor predate și imprimate. Reproducțiunea este o parte integrantă din procesul »învățării,« astfel cã lipsind acest act, învățarea este necompletă și pentru aceea neroditoare.

Acurat aceste 3 operațiuni (stadii, stări, stațiuni) trebuie a se avē în vedere și la predarea și tractarea istoriei biblice în scōlă. Dreptaceea:

I. Catechetul naréză scolarilor istoria liber, cu graiū viū și cât se pōte mai intuitiv și mai cu căldură.

Tot cuvântul din regula acēsta își are însemnătatea sa deosebită. Sē vedem!

a) ȳicēnd »catechetul,« înțelegem preotul orī clericul autorizat de superioritate bisericească a preda religiunea; nu înțelegem însă un substitut de ocaziune, cãruia i lipsesce pōte și calificațiunea, și tragerea de inimă, pentru a preda, cum sē cuvine, un obiect de importanța religiunei. Lucru vechiū: »Pre cine nu-l dōre, nu lēgă, ȳice un proverb românesc.

b) ȳicēnd: catechetul »naréză liber și cu graiū viū« cerem, cã istoriōra sē nu fie cetitā din carte. Era un timp (și am da mult putēnd ȳice, cã el a trecut deja și pentru noi Români), cãnd catechetul își începea predarea prin a ceti istoriōra din manualul introdus. Manner acēsta nu ni-se pare a se fi născut în capetele catechetilor din scōlă, ci în al predicătorilor din beserică. Predicatorul avēnd a esplica o pericopă, trebuia mai întăiū sē o cetescă. Se pōte însă, cã a fost și altă causă la mijloc. Pe atuncī adecă cartea numera mai mult decăt persōna învățătorului; atuncī a preda un obiect însemna a percurge cutare orī cutare manual. Astăȳi lumea pedagogică este de altă părere; astăȳi învățătorul a avansat în primul plan, ér cartea a fost pusă în planul al doilea. Lucru natural. Graiul viū face asupra scolarului mai mare impresiune decăt limba cetitā. Cãnd e vorba a preda scolarilor pentru prima datā un material de învățământ, atuncī nu este permis a se pune

între învățător și scolar un păriete despărțitor, consiste acela și numai din o singură cōlă de hârtie. Ochiul învățătorului trebuie să comunice direct cu ochii scolarului; numai așa el i pōte priveghia și ei sunt ținūți în atențiune.

c) Cerēnd, ca nararea să fie »intuitivă,« înțelegem, ca ea să fie lipsită de vorbe și frase abstracte. Așa d. e. în loc de a întreba: »Pe ce îți basezi tu, fiule, convingerea ta despre esistența lui Ddeu?« catechetul să întrebe: »De unde sci tu, fiule, că este un Ddeu?« Predarea este intuitivă, când scolarul vede cu ochiul seū sufletesc ceea ce aude cu urechia sa trupescă.

d) In fine cerēnd, ca nararea să fie »cu căldură,« ȃicem, ca ea să atingă în același timp inima și consciința scolarului, pentru că numai astfel ea va reuși se-l și edifice. Scolarul trebuie să simtă în sine istoria predată, adevă să se transpună în starea spirituală a persōnelor active, să se bucure și să se supere cu ele.

Admitem, că nu este lucru ușor, a nara istoriōrele așa, cum se cere în actul I. Dar ce să facem? Numai astfel se pot ajunge scopurile, cari ne sunt puse înainte a se atinge.

In privința acēsta să cere:

a) Catechetul să se prepare încă de acasă cât se pōte mai conscientios pentru fiecare lecțiune din scōlă, și dacā istoriōra de predat nu se află în manual, și-o va compune însuși în scris, avēnd în vedere gradul de desvoltare al scolarilor seī. Catechetul trebuie să scie de acasă, ce are să facă în scōlă.

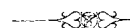
b) Catechetul trebuie să fie cu o deosebită luare aminte la limba sa. El vorbesce limba literară și pronuncie corect, ca în carte; nu vorbesce cu scolarii pe sus, dar vorbesce frumos. In scopul acesta el să va ținē necurmat în curentul progresului de astăȃi, ocupându-se mai vīrtos cu literatura nōstră clasică.

c) In clasă catechetul să ocupe un loc fix în fața scolarilor, ca se-ī aibă sub ochii seī. Nu se unesce cu sântenia și importanța lucrului, ca catechetul să se preāamble în decursul lecțiunei prin clasă; ér dacā șede la masă, să bage bine de sēmă cum șede. Dispozițiunile sufletesci ale învățătorului se transpun vrēnd nevrēnd asupra scolarilor; învățătorul somnuros face și pre scolarii seī somnuroși. Din ținuta catechetului în scōlă trebuie să se vadă interesul, ce-l pōrtă causei, în serviciul căreia s'a pus.

d) In fine catechetul să nu scape din vedere, că gesturile sale, modularea vocii și cu deosebire focul ochilor seī sunt mijlōce escelente de a străbate la inima scolarilor.

Și de unde să scie catechetul, de și-a făcut lucrul în scōlă bine orī reū? Dela scolarii seī. Când la predarea catechetului domnesce în clasă tăcere adēncă; când toți scolarii își aū privirile fixate asupra învățătorului, pāndind fie care vorba, ce-i ese din gură; când d. e. la istoriōra cu Josif vēndut de frații seī veȃi lacrămī în ochii micuților; atunci să scie catechetul, că și-a făcut lucrul bine. Când însē scolarii încep a căsca, a se împunge saū a vorbi chiar, atunci catechetul a smintitu-o unde-va, fie că a narat prea mult, orī prea monoton, orī prea pe sus, fie că el însuși a fost prea nepăsător orī prea iritat etc.

(Va urma.)

Cunoscințe din istoria educațiunei și instucțiunei.

(Urmare.)

PARTEA II.

Timpul dela Christos până în ȃilele nōstre.

Secțiunea I.

Timpul înainte de reformațiune.

§ 26. Starea educațiunei și instructiunei in seclii primi ai crestinismului.

Influența binefăcătore a religiunei creștine.

Cu **Christos**, reformatorul principal al întregēi educațiunii de până aci, începe un timp nou, nu numai pentru întregă omenime, ci și pentru pedagogie. Dinsul a ridicat omenimea la gradul, ce-ī compete. Precând în Orient muierile erau tractate ca nescari fiindte mai de jos, ba considerate numai de servitōre ale bărbaților; precând la Greci și la Romani se făcea distingere între cetățeni și necetățeni; precând o clasă de popor chiar și din considerațiunii de stat era osēndită la trista sōrte de sclavi: pre atunci religiunea creștină a decretat *egalitatea* ómenilor. *) Prin introducerea căsătoriei s'a pus bază la adevērata viețā familiară și cu acēsta la adevērata educațiune, muieria sa ridicat dela rolul subordinat de servitōre a bărbațului, la rangul de consōrtā asemenea îndreptățită, poligamia a dispărut și cu dīnsa o mulțime de fapte rușinōse.

Scopul educațiunei la cei vechi a fost de a cresce cetățeni bunī, de unde însuși marele filosof Aristotele numesce pre om animal politic. Educațiunea creștină are de scop a cresce cetă-

*) Prin acēsta însē nu s'a sters aceea diferință între ómeni, carea este necesare pentru esistența societăței, ci din contrā a arētat omenimeī, cumcă dinșii trebuie se asculte de mai marī, ca de uniī, cari aū putere dela Ddeu. Și însuși Mântuitorul a premers cu esemplu fiind ascultător de părinții seī.

țeni pentru împărăția lui Ddēu și cetățenii pentru stat și ambe scopurile a le uni armonice. De aici urmăze, că educațiunea creștină — întru cât urmăresce scopul prim — este universală, însă totodată e și inividuală, deoarece — în contrast cu ideile celor vechi — în tot omul fără deosebire vede un fiu alui Ddēu, care după însușirile sale înnăscute e de a se conduce spre scopul său sublim. Mântuitorul pune mare preț pe prunci și pretinde, ca aceia să se stimeze și iubescă. »Lăsați pruncii se vină la mine și nu-i opriți, că a unora ca acestia este împărăția ceriului. Ori care va scandaliza pre unul dintre acești mici, cari cred întru mine, mai bine ar fi lui să se lege o pētră de mōră de grumași și să se înnece în adēncul mării.« Luca c. 18 v. 6, Matei c. 18 v. 6.

Esemplul Mântuitorului l'au urmat apostolii, cu deosebire S. Paul, următorii și învățaceii Apostolilor, cum a făcut Apolo din Alecsandria, care în zēlul său instrua și era instruat prin alții. Părinții, inspirați de spiritul creștinismului, priviau în pruncii lor pre erezii împărăției lui Ddēu și pentru aceea se nisuiuă ai învăța învățătura mântuitoare. Retorul Leonida ș-a instruat pre pruncul său Origene, care mai târziu deveni așa renumit. Se enareză, cumcă Origene ca prunc ar' fi cercat o scōlă în Alecsandria, și pōte nu va fi unicul exemplu. De aici însă nu urmăze, cumcă în seculii primii ai creștinătății au existat pentru popor scōle în înțelesul adevērat al cuvântului. E constatat însă, cumcă adulții, cari se pregăteau spre primirea botezului, se instruuă în adevērerile credinței creștine. Instrucțiunea acēsta se numia catechesă, instructorul catechet, instruitul catechumen și totă instituțiunea ca atare catechumenat. Cătră capētul seculului al doile se instruuă și pruncii. Părinții, după exemplul catechetilor, își instruuă singurii pruncii. Preotul Protogene, pre lângă ocupațiunea cu sciințe, a instruat și pruncii cu atāta zel, cât sa născut tradițiunea, cumcă punēnd mânil pe un prunc morbos, acesta sa însănētoșat. Aci este de a se căuta prima origine a scōlei elementari creștine.

Creștinismul însă n'a avut menirea de a aduce în sinul său numai prunci și adulți cu puțină cultură ci și păgâni și judei, cari stau pe un nivel înalt al culturii clasice; pentru aceea a fost o necesitate naturală de a împreuna instrucțiunea și religiunea creștină cu instrucțiunea în sciințe.

Așa s'au înființat așa numitele scōle catechetice și mai întâiu în Alecsandria. Intemeitorul ei a fost Pantānus. Aici se propuneau nunumai doctrinele religiunii creștine, ci și sciințe

profane, mai ales filosofia, filologia, matematica etc. Propunerea acestora era o consecință naturală, pentru că dacă era de a se lucra pentru atragerea la creștinism a junilor culti păgâni și judei, atunci junimea creștină încă trebuia să stea pre același grad de cultură, mai ales aceia, cari aveau să îmbrace cariera preoțescă. Scōla din Alecsandria ș-a ajuns culmea înfloririi sale pe la a. 300. În secul al patrule a decăduț în urma certelor dogmatice și a diverselor secte, fiind-că trebuia să-i scie convinge luptând și cu armele sciinței.

Pondul cel mai mare se pu:ea însă pre învățarea doctrinelor religiunii creștine, ce se vede din opurile scrise în acest scop. De aceste sunt cele 20 catechese ale s. Cyril († 386), din cari 18 pentru catechumeni, celelalte pentru botezați; îndreptarul catehetic al s. Augustin († 430) în 27 capitule, destinate mai deaprobe pentru diaconul Deogratias, spre a-i fi de ajutor întru instruirea catecumenilor.

Din scrierile ss. părinți se vede și teoria pedagogiei din timpul antic al creștinismului. Tertullian, preot în Cartagena, († 220) ține la libertatea voinței și destinarea proprie a omului, însă respinge cu desevirșire tōte mijlōcele păgâne de cultivare, din motiv, că acele favoresc superstițiunea religiōsă, superbia de erudit, pseudoînțelepciunea și vieța lascivă. Ținta educațiunii este tipul și asemēnarea lui Ddēu, spre care trebuie să se crească omenii. S. Crysostom, episcop în Constantinople, († 408) are aceeași țintă ca și Tertullian.*) Spre ajungerea scopului recomândă, ca pruncii treptat, conform etății lor, să se învețe și conducă la o vieța morală prin cētirea de cărți și ascultarea cu diligența a s. liturgii. S. Hieronim, care muri ca superior al unei mănăstiri înființate de dīnsul în Vifleim și e renumit pentru traducerea bibliiei în limba latină, convine în genere cu Crysostom, recomândă în specie: Ca fetițele se fie întroduse în lucrurile muieresci; să se cultive și escite emularea prin laudă și admonițiune. Pentru ușurarea învățământului recomândă să se dea pruncilor litere făcute din lemn sau os de elefant, prima idee pentru mașina de cetire, altcum lucru cunoscut în vechime.

S. Augustin, episcop în Hipo regius, în Numidia, dezvoltă doctrina bisericeii despre pēcatul original și urmările lui și despre necesitatea gra-

*) Tertullian, apărătorul înfocat al religiunii creștine, a publicat mai multe scrieri pentru apērarea creștinismului, dintre aceste mai însemnată e apologia cătră senatul roman. La capētul vieței a trecut la secta Montaniștilor.

ției divine, condamnă științele păgâne, deprinde disciplina și dedare la ascultare necondiționată. Din punct de vedere didactic pune preț mare pe istoria biblică și cere să fie baza instrucțiunii, fără de a eschide întrebarea, ca mijloc pentru preceperea mai bună a materiei de instrucțiune. Dela învățătorii pretinde să se demită la scolarii. Cătră diaconul Deogratias dăce: »Dacă ne supără a ne scobori, atunci fie-vă de model acela, care a scoborit de pre tronul ceresc, s'a făcut prunc între noi, ca și o daică, atunci se punem în iubire o legătură între noi și scolarii nostri. Atunci toate se vor vedea ca noue.«

Procedura ss. păinți a avut influință asupra educațiunii și în familie și cu deosebire asupra mamelor. De model s'a luat familia sântă, și mamele creștine s'aū supus sarcinelor de educătoare cu atâta zel, cât un filosof păgân contemporan a đis cu uimire: »Ce mueri aū totuși creștini!« Spiritul conducător din seculii primii ai creștinătății se cunoște mai bine din o epistolă a s. Hieronim, îndreptată cătră o muiere numită Lăta. Acésta ceru svat cu privire la educațiunea ficeii sale Paula. S. Hieronim îi respunde: »Fica ta se nu învețe versurile profane, se nu cunoască nici un lucru lunecos. Limba ei încă în frageda etate se învețe a cânta psalmii. Pruncii resfățați se fie departe de ea. Lasă-ți se-î facă din cimișir (buxus un arborel) sau din os de elefant litere, cu cari se se jõe, ca jucându-se se învețe. Dă-î la învățare consõte de joc, ca se aibă pre cineva lângă sine, cu care se emuleze și așa se se îndemne. Nu o insulta, dacă nu progresază. Escită-î spiritul prin laudă, ca se se bucure, când a făcut mai bine ca alții și se se supere, când face mai rău. Dedă-o, ca în loc de vestminte de mētasă și petri scumpe, se aibă cărți religiose și se nu-se bucure de icõnele aurite ale acestora, ci de învățăturile cuprinse în ele. Cetitul, rugăciunea și lucrul conduc secur prin marea viforõsă a celor temperari și întăresc în castitate, carea n'are nemic comun cu sburdalnicia nefolositoare a vieții și cu societatea rea.«

M. P.

Caracterisarea scolarilor.

I.

După organizația actuală a Scõlei normale de înștitutori în București, normalisții din clasa IV fac ca curs teoretic ordinar numai Istoria pedagogiei (în două ore pe săptămână). Celalalt timp îl petrec întreg cu practica

în scõla de aplicație. Aci fac de obicei șilnic lecții ordinare, câte 6—8 la număr*); ér sara o óră se petrece sub conducerea Directorului scõlei de aplicație, în dări de sēmă asupra rezultatului lecțiilor ținute, asupra observațiunilor și experiențelor de tot felul, făcute șilnic cu scolarii în clase; aci se precisază și se stabilește mersul lecțiilor din ziua următoare. Ér ca nici teoria pedagogică se nu se dea uitărei, normalisții fac pe rënd câte un raport asupra cutărui capitol din științele pedagogice. Așa, neocamdată se studieză și discută împrumutat »Didactica magna« a lui Comenius, care s'a repartiat întregă între cei 22 de normalisții. Apoi va urma cetirea și discutarea unor studii de Psihologie aplicată. În scopul acesta fiecare normalist are se studieze în decursul unui an individualitatea a câte un scolar din cele 4 clase primare. Și rezultatul studiului se psycho-fisic îl supune aprecierii generale a colegilor se.

Comunic aci mai atâtău schița, după care aū a se orienta normalisții în lucrările acestea; o lucrare analógă din partea unui elev normalist urmază aci. Éta schița lucrărilor:

1.) Numele și etatea scolarilor.

2.) Caracterul și poziția socială a părinților (relațiile familiare normalisții le studieză, având în scopul acesta se cerceteze macar odată părinții sau familia fiecărui scolar).

3.) Sub raportul educațiunii; a) fizice: Este sântos scolarul? În ce față este? N'are vre-un defect în organism? Dacă da, din ce cauză provine? Bõlele avute și urmările aceloră?

b) Sub raportul educațiunii intelectuale: Gradul la care a ajuns dezvoltarea forțelor sale intelectuale. Este ager, cu duh inteligent? mărginit ori chiar tēmpit? este atent ori distras? bun sau reū observator, — impresionabil ori nu? Ce memorie? imaginație? judecată are? Ce interes si ce progres face în învățatură? Ce dicțiune: clară ori confusă și în ce măsură?

c) Sub raportul culturii morale: Ce conduită are în și afară de scõlă? Cum se arată la jocurile și jucăriile sale față de alți copii? Este ascultător, supus sau înderețnic (renitent)? Este curat, punctual față de sine și de lucrările sale? Place-î ordinea? Este bun la inimă? milos, generos? este blând, slab sau crud, reū, invidios, resbunător? Este el cumpetat, violent, arțăgos,

*) Scõla primară de aplicație (model) s'a înființat în Septemvre trecut; în cele dintău 3 clase sunt înștitutori titulari dintre absolvenții scõlei normale; ér în cl. IV. lecțiile toate se fac de cătră normalisții (preparanđi.)

impăciuitor? Vesel, posomorît? nepăsător? ambițios, deșert? Este el fricos? îndrăzneț, curăgios? Este el darnic, sau sgârcit? modest, serios, om de cuvânt? înșelător*) De ce dispoziție a inimii este predominant scolarul?

d) Sub raportul educațiunei religioase: Ce conduită are în orele de propunere ale învățămîntului religios? Ce spirit de contemplațiune, la biserică? la plimbări, în libera natură? Și ca resumat al observațiunilor și experiențelor, normalişti se declară asupra direcției, în care înclină formarea caracterului moral al scolarului, va se țică, la ce rezultat probabil se poate aștepta întréga educațiune dela elev?

Avënd normalişti a respunde la aceste și asemenea întrebări, sunt ținuti a fi încontinuu în curent cu studiile și experiențele pedagogice, ce fac șilnic în scôla.

V. Gr. Borșovan m. p.
director.

II.

Caracterisarea scolarului Albu Leonida din clasa III-a (scôla primară de aplicație pe lângă scôla de institutori.)

Institutorul spre a-și îndeplini cu scumpătate și în conștiință datoriile sale, trebuie pe lângă învățatura ce o dă scolarilor, se le dee și o educațiune necesară. Institutorul avënd înaintea lui scolarii, trebuie mai întâiu să-i examineze. Psihologia îl poate călăuzi în punctul acesta. Filosoful și pedagogul *Herbart* țice că, până când învățătorul nu va sci psihologia, nu-și va puté da samă, dacă elevul a înțeles sau nu, ceea ce el a spus; ér *Lindner* ne spune că, tóte păcatele pedagogilor nasc din nesciința psihologiei.

Scim, că educațiunei i-se pune basă în familie și apoi scôla este aceea, care o continuă. Urmézá dar, ca scôla să mérgă tot-deauna mână în mână cu familia, bine înțeles, când acesta i-și pricepe și împlinesce bine misiunea sa sub raportul educațiunei.

Să vedem, cum se face educațiunea în familie.

Sunt feluriți părinți, unii mai bunii educători, adică se înteresézá mai mult de educația copiilor; alții privesc acest însemnat rol părintesc ca și cum ar fi ceva cu totul secundar și chiar indiferent. Acesti din urmă sunt cei mai mulți. Causa este completa lor ignoranță în ale educațiunei. De aci rezultă, că puținii copii aũ fericirea de a primi o educațiune bună din familie, cu care vin în scôla. Cei mai mulți însă, vin cu obiceiuri

rele... Acum începe rolul institutorului. — El este obligat în interesul educațiunei scolare, a-ı îndrepta pe cei cu obiceiuri rele. — Acesta o va face puindu-le înainte ca exemplu însu-și persoana lui, apoi pe ceialalți conscolari cu o educațiune mai bună. Urmézá dar, că institutorul trebuie să tracteze pe copii după individualitatea lor. (Pestalozzi.)

Spre a examina mai bine și a caracteriza un elev, este de nevoie a te duce în familia lui, unde prin observări și întrebări potrivite puse părinților, se poți a-ți da cont de educația lui primită în familie și a sci astfel, ce cale se urmeză mai departe.

Mi-s'a dat și mie sarcina de a caracteriza pe scolarul *Albu Leonida* din clasa III-a primară. El este în etate de 10 ani și jumătate. — Visitând familia, am constatat, că părinții elevului *Leonida* sunt adevérați părinți, care se ocupă de educația copiilor lor. — Așa dar elevul este unul din acei rari copii fericiți, care aũ primit o educație bună din familie. Părintele scolarului fiind funcționar, duce o viață modestă, însă cam retras, fiind trist, (după cum mi-aũ spus însu-și ei) din cauza încetării din viață nu de mult timp a unicei și iubitei lor fiice în etate de 14 ani.

Scolarul *Albu Leonida* este un copil bine dezvoltat, sănătos și frumos. După cercetările făcute am aflat, că n'a suferit de cât de bóla de care suferim mai toți în etatea copilăriei, anume: pojar, care bóla n' a lăsat nici o urmă rea în organismul lui.

Din observările făcute în clasă tot în timpul recreațiunilor, cât și în acel al prelegerilor, am constatat, că elevul e inteligent și ager în lucrările lui, atent totdeauna în clasă la explicațiunile propunătorului și gata totdeauna a respunde la întrebările, ce i-se pun! Spiritul de observație îl are destul de dezvoltat. Fôrte impresionabil. — Pronunția clară. Învață cu greú, dar cele învățate le scie pentru mult timp. — Memoria tenace. — Imaginație vie, judecată cam târșie, dar sănătósă, — Interesul pentru învățatură a elevului se vede din progresul, ce a făcut la studiu, fiind eminent.

După observațiunile, ce le-am făcut în timpul recreației, am constatat, că la jocurile lui cu ceialalți colegi ai sei, are o conduită esemplară. Este supus, ascultător atât în scôla, cât și a casă. — Devine înderșnic, când i-se fac observațiuni pe nedrept. — I-i place mult curățenia, — acesta-i din cauza esemplului bun din familie. — Asemenea observi ordinea și punctualitatea în lucrările sale. — Este bun la inimă și fôrte simpatic, generos, blând. — Invidia încă n'a găsit loc în

*) *D. Maiorescu* în articolul: »Din experiență« în »Almanahul« edat de Societatea »România jună« Viena 1888 pag. 59.

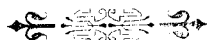
inima lui. — Nu caută resbunare în contra celui ce i-a greșit. — Este neastempărat în jocurile lui. — De multe ori l'am vădut întrând în clasă înădușit, roș și curgându-și sudorile. — Caută tot-deauna de a împăca lucrurile ori decâte ori se ivesce vre-o certy între conscolariii sei. — E foarte ambițios, caută a se ridica, a sci lecțiile, în fine a-și întrece. — Nu prea îndrăsneț, ci parcă mai mult sficios. — Forte darnic. Am vădut de multe ori băeți, cărora lipsindu-le condei, creonă ect., găsiau îndată la el ajutor, împrumutându-și cu cele ce le lipsia. — Veselia nu-și stă în față, este un copil parcă mai mult serios. — Forte modest, ca și părinții sei. — Celea ce a promis, îndeplinesce — om de cuvânt. — Nu caută a înșela pe colegii sei; se poryta frățesce cu toții și cu multă dreptate.

Asistând la lecțiile de religie, am constatat, că scolarul are o conduită exemplară și la acest studiu, ca și la celelalte. — La primbări spiritul contemplativ este pus în mare activitate. Observă toate, se miră, exprimă prin vorbe cele vădute; întreabă despre fenomenele sau obiectele, ce nu le cunoște. — Caută a fi luminat asupra tuturor lucrurilor. În biserică asemenea spiritul contemplativ este pus în activitate. Natura cu toate ale sale i-și face mare impresie.

În: resumat în urma observațiilor făcute pot a dice, că elevul Albu Leonida promite a fi la timpul seu un om cu greutate, sincer și de totă încrederea, prin care va pute fi folositor societății, afară numai dacă împrejurările nu-și vor schimba direcția bună a dezvoltării sale. Mi-se pare un tip între temperamentul coleric și flegmatic. Naturele cele mai norocoșe.

București 1891. Januar 21.

Joan C. Florescu
normalist în cl IV.

O mică insciințare

relativă la provecerea elevilor miseri cu cărți de pomană.

Ni-se cer mereu cărți de pomană pe sama elevilor miseri dela unele scóle rurale de ale noastre. Ceii mai mulți învățatori, cari le cer, ne spun, că au cetit prin gazete, că noi dăm cărți gratis la elevii miseri; dar nu ne spun, că în cari gazete au cetit, nici că în care an au cetit — de au cetit. Că în anul scolastic curent nicăiri nu am făcut nici o amintire, că am mai avea cărți de dat, ba la începerea anului scolastic trecut încă am fost anunciat în »Gazetă« și »Tribună«, că fondul a ajuns la fund, milă nu mai încurge, ér cereri vin continu. Îmi iaș

decii voe a lămuri pe colegii, cari nu sunt în clar cu asta afacere, despre totă starea lucrului, ca se se poryta orienta:

Astă toamnă trecură patru ani, precând funcționam ca învățator în Sâncel, lângă Blaș, vădend lipsa mare, ce o duc unele scóle rom. conf., am făcut un »Apel,« cu scopul de a aduna bani (ori cărți de scólă) și din bani a cumpăra ABC-dare și Legendare și a le distribui gratuit elevilor miseri și cu tragere de inimă cătră învățatură. În urma Apelului meu au și încurs încă până eram în Sâncel suma de (9 fl. 85 cr.) noué florini și 85 cr.; ér strămutându-mă la 1-a Novembre 1886 aci în Rodna veche, ni-am format un comitet de 6 persoane, în frunte cu Mag. Domn Florian cav. de Porcius, v. căpitan districtual pens. și membru academieii române. În acest comitet, pre lângă sus laudatul Domn, au fost Dni preoți: Gerasim Domide din Rodna veche, Pamfil Grapini din Șanț, Mihaiu Domide, direct. scólei din Sântgeorgiu, Silvestru Mureșan, înv. în Rodna și subscrisul ca secretar I și cas-sar al comitetului numit »pentru ajutorirea cu ABC-dare și Legendare a elevilor miseri dela scólele nostre rurale.« De aci făcurăm alt Apel, în urma căruia în anul 1886 au încurs 30 fl. 75 cr.; în anul 1887 au încurs 115 fl. 70 cr., în anul 1888 au încurs 151 fl. 16 cr. în anul 1889 au încurs 28 fl. 97 cr. în 1890 au încurs 7 fl. și 20 esemplare »Istoria Ungariei« donate de autorul, Dl Silvestru Moldovan din Turda, adecă în total au încurs 333 fl. 78 cr. și câteva esemplare din Stupăritul de Dl Jon Costin, donate de autorul.

Tot în acest period de 4 ani se vedem a) câte cărți ni-s'au cerut și b) câte am putut distribui?

a) ni-s'au cerut:

În anul scolastic	1886/7	ABC-dare	581,	Legendare	331.
" "	1887/8	"	420,	"	262.
" "	1888/9	"	628,	"	347.
s'au cerut dară de toate: ABC-dare 1629, Legendare 940.					

și b) s'au distribuit:

În anul scolastic	1886/7	ABC-dare	362,	Legendare	130.
" "	1887/8	"	363,	"	96.
" "	1888/9	"	177,	"	58.

s'au distribuit de toate: ABC-dare 902, Legendare 284.

În anul trecut scolastic, ca și în anul acesta, nu ni-a încurs nici un crucer măcar, ér ceva cărți folosite, dar folosivere încă, ce ni-au dat căți-va colegi, le-am dat fără a le mai purta în computul nostru. Drept aceea, neavend de unde și ce le da, în dar ș-ar îndrepta st. colegi cererile relative.

Bine ar fi, după a mea părere, dacă s-ar forma la fiecare Consistor diecesan câte un Comitet, care să adune ofrande, din cari să cumpere Legendare și ABC-dare, cari apoi să le distribuie gratis la elevii miseri și cu tragere de inimă către învățatură. Prin acesta s'ar ajunge mai multe scopuri deodată:

1) cel sărac, după ce silit este să âmble la scôlă, n'ar putea dice, că bate lela înzădar, că tot nu învață nimic;

2) bogatul s'ar rușina să-și țină copilul fără carte în scôlă, deci

3) și bogați și săraci, având cărți, ar putea progresa, prin ce

4) vađa învățătorului ar cresce, ar fi mai stimat și iubit și s'ar căpeta micul salar mai omenesce, decât cum și-l capeta cei mai mulți, și

5) n'ar putea dice poporul, că numai de a jaba plătesc dascal scump, că nici un folos nu au de el. Dar până când superiorii nu s'or griji, ca se tindă seracului cărți gratis, de unde învățând se arete spor și astfel se facă de rușine pe bogații încăpăținați, până atunci înzădar tôte metodele, poruncile, amenințările, chiar și pedepsele, că spor nu va fi, frecvență regulată încă nu va fi, nici poporul nu s'a simți moralmente deobligat a ameliora sôrtea dascălilor, carea numai de invidiat nu este. Bine ar fi, după a mea părere, ca fiecare învățator, chiar' la începutul anului, să compună o listă preste băiații, cari nu au ABC-dare, respective Legendare și în rubrica observărei să pună starea părinților respectivilor elevi și eleve, ér acele liste să le înainteze directorii scolară prin protopopii lor Consistoroelor respective, ca acele să vadă și să se convingă despre adevărata stare a lucrului. Că e lesne a porunci de sus: dascăle, fă așa și așa, că la din contră urmările sunt acestea și acestea; dar bietul dascal cum amarul lui va împlini poruncile întocmai, dacă nu-i dai uneltele de lipsă. Eă sciă din esperință, am vedut cu ochii mei scôle, în cari învățatorul a declarat categorice, cu ocasiunea esamenului, în fața directorului scôlei și în fața protopopului, că mai jumătate elevii nu au avut nici o carte, ba nici tăblițe. In astfel de locuri apoi, firesce, cu ocasiunea esamenului, Dl protopop nu pôte vedea cel spor, din care causă, dacă bietul învățator se plânge, că nu-și capătă plata, își aude verdictul franc: »Deci nu mai lamenta, că de cât spor ai făcut, și cât ai căpătat, a fost prea mult.« Adecă tot hoțul de pagubă! vorba ăluia.

Ce n'ar fi, dacă am avea baremi nescari table parietale de dai Dómnne. Cu acele s'ar poté folosi tare bine bieții învățatori și elevii, cu deose-

bire cei miseri și fii părinților în dungă, cari numai de cărți și de »tăbluțe« să nu audă. Dar' multe scôle și de tablele parietale sunt lipsite, de tablele parietale rele, că bune nu avem, de nu cumva s'au făcut acum de curund. Că cele dela minister, cele folosite în diecesa Gherlei, cele folosite în diecesa Blașului și Lugoșului, ar putea să fie mult mai bune, dacă-i vorba să nu le numesci rele. Dar' nici de aceste nu au multe scôle din fôstele comitate ale feudalilor, cât te prinde mila vedând, cum se sbate dascalul numai cu creta pe o tablă adesea rea și mică, fără alte ajutoare, nici voi table parietali, nici voi ABC-dare și Legendare.

Drept este, că învățatorii, ai căror elevi au ABC-dare, nu au cea trebuință mare de tablele parietale; dar câți sunt acestia? Cei dela scôlele din fôsta graniță militară și dela unele comune mai avute din munții apusenă și din fôstele scaune săsesci; ceialalți? întrebați-i să vă spună! Dar nici scôlelor, cari staă mai bine materialicesce, ai căror elevi au cărți și recuisite de învățământ, nu le-ar fi spre daună, ba chiar de folos le-ar fi tablele parietale — bune, cari să cuprindă întreg materialul părții prime a unui bun ABC-dar, că avându-le nu ar fi omul silit a da numai decât din tómnă, elevilor începători ABC-dare, până colo mai târziu, când vor fi trecut baremi preste primele greutateți ale scrisciturului și vor fi mai încumințit o lécă să le scie păstra. Au nu vedem la băiații începători după 2—3 săptămâni dela primirea ABC-darului, lipsindu-le foile dela început? Eă, dacă am avea bune table parietale — nu aș da ABC-dar în mâna elevului începător până după vacățiunea Crăciunului. In acel cas fiecare ABC-dar l'ar putea folosi două rânduri de elevi; așa? puțină sunt elevii, de cari rămâne ABC-darul întreg.

Din tôte aceste ar resulta:

1) Că superioritățile scolare să se îngrijescă, ca fiecare scôlă să aibă baremi table parietale bune, spre care scop să facă în tipografiile diecesane, că acum mai fiecare diecesă își are tipografia, și scôlelor mai misere să le dea gratis ori cu un preț mai scădut;

2) Tot superioritățile scolare să se îngrijescă, ca nici un elev să nu fie lipsit de celea mai necesare cărți de învățământ, de ABC-dare și Legendare.

Avându-le acestea, progresul va fi sigur, învățatorul nu s'a sbate în scôlă ca pescele pe uscat, părinții elevilor vor fi voioși, că copiii lor învață a ceti și a scrie și vor arêta mai multă bunăvoință către scôlă și învățator, ér superiorii vor fi linisciți, că nu li-se pôte trage la îndoielă

bunăvoința, ce o nutresc față de scólele sătesci și prin ele față de progresarea neamului.

Atâta de o camdată. Până la altă ocasiune să aușim de bine!

Rodna veche, 20 Januar 1891.

Jon Pop Releganul.

Porunci pedagogice pentru învățători.

1. Să nu mergi nici odată la scólă, fără a te fi preparat de acasă cât se póte mai scrupulos pentru fiecare lecțiune! Numai nebunul se lasă în mâna întemplerii; cine are în vedere un scop fix, procede după un plan ferm.

2. Să nu-ți începî lucrul tēu în scólă, înainte de ați fi ridicat ochii tēi la ceriū și a fi rostit cu scolarii tēi o rugăciune de implorare. Inceputul cu Dđeu! Ér dacă Împératul Ceriului v'a ajutat a sfiři în pace lucrul început, nu uitați a-i mulțami, ca astfel darul seū să fie pururea cu voi.

3. Să fi în scólă cel d'ântăiū la intrare și cel din urmă la eșire. »Grija bună trece primejdia rea.«

4. Să-ți întemпинi și tratezi scolarii pururea cu dragoste nefățărîtă, ca și ei să se iubescă pre tine și să iubescă și scóla, unde li-se croesce viitorul lor. Numai iubirea produce érași iubire, numai căldura deschide inimile simțitóre; recéla le înghéță.

5. Să te ții orbesce de planul órelor și să nu te abați dela el decât în cas de extremă necesitate! Ordinea este sufletul vieții și mai virtos a vieții din scólă.

6. Să trăesci și să mori pentru chemarea ta și să nu-ți risipesci puterile tale pe lucruri de altă natură! Chemarea învățătorului e cea mai grea din lume și are nevoie de ómeni întregi: întregi la minte, întregi la inimă și întregi la caracter.

7. Grigesce, ca și scolarii tēi să fie pururea ocupați în scólă cu lucruri folositóre! Atunci va domni între ei tăcere și rēnd bun și nu vei fi necesitat a pedepsi. Lenea este începutul reūtăților, și este mai bine a împedeca abaterile, decât a trebui să le pedepsesci.

8. Să aibi răbdare cu greșelele și neputințele scolarii tēi, și trebuind a pedepsi, să pedepsesci ca un părinte iubitor.

9. Aduți aminte, că scóla este un institut de **cultură**; deci cultă să fie vorba vóstră, cultă gândirea și purtarea vóstră!

10. Dacă observi la scolarii tēi necuviințe, cu cari aū venit de acasă, să fi ca grădinarul cuminte, care taie ramurile netrebnice, fără să vateme pomul.

11. Învēțaturile tale să aibă drept scop luminarea minții și nobilitarea inimei, dar centrul a tóte să fie frica lui Dđeu. Copiui sunt ai ceriului și trebuie crescuți pentru ceriū; atunci ei vor fi binecuvēntarea lui Dđeu pe pământ.

12. Păzesce-te să nu-ți scape din gură o vorbă de jos în fața scolarii tēi! Vorba de jos te josoresce în ochii lor.

13. Să fi scolarii tēi în tóte chip purtării bune, ca să te aibă pe tine drept lumină de urmat în întunerecul vieții și vorba ta să aibă trecere înaintea lor.

14. Să fi și afară de scólă ânger păzitor scolarii tēi, ca să remâe feriți de tótă stricăciunea trupescă și sufletescă!

Cătră învățătorii români!

I.
A vóstră e chemarea să luminați în lume
Geniile plăpânde de minte și de anī;
A vóstră e chemarea să scóteți fructe bune
Din vițe tinerele, nepoți din vechi Români!

2.
Chemarea vóstră-i sacră, modestă și măréță;
Ér scopul, ce s'astéptă, e sânt, este sublim,
Deși cu multe lipse luptați-vē 'n vieță,
Deși necazuri multe înund'al vostru sin!

3.
Cum saltă grădinarul, când vede 'n bucurie
Grădina cu pomi tineri de fructe încărcați;
Cum saltă și viarul și rîde 'n veselie,
Când vede parii viei de stuğuri cârjobați:

4.
Așa și voi salta-veți, ... și veți suride dulce,
Vēdēnd silința vóstră ce fructe a produs,
Ér fructul cu mirosul împlând déluri și lunce,
Tot omul va să 'nnalțe pre-acela, ce l'a pus.

5.
Dați mâna împreună, luminii de deșteptare!..
Dați mâna împreună, o frați învățători; —
Conduceți tinerimea cu suflet, voie tare,
Și veți afla rēsplata în ceriul fără nori!...

Sim. P. Simon.